

Kalkınma Plânının Gerçekleştirilmesinde Ana İlkelerden Uzaklaşmaması ve Kanuni Mevzuatın Yanlış Uygulanmaması Hakkında Not

Yazan :
Kenan ERGEN
El. Y. Mühendisi
ETİBANK

Kalkınma Plânının gerçekleştirilmesi için her dektörde ne gibi tedbirler alınacağı gösterilmiş bulunmaktadır. Bu tedbirler genellikle plânın ana ilkelerine uygun olarak alınmışlardır. Tedbirlerin yürütülmesinde vukua gelecek aksaklıklar, hiç şüphesiz plâni köstekliyeceği gibi, ana ilkelerden de uzaklaşmayı gerektirir.

Kalkınma plânı, mevcut kanunların vermiş olduğu hak ve yetkilerden faydalanmak suretiyle, yurdun ekonomik sosyal ve kültürel kalkınması için gerekli tedbirleri gösterir çok kıymetli bir yol göstericidir.

Bu notumuzda, daha ziyade kalkınma plânının elektrik makina, cihaz ve malzemesi imalâtı sanayi ile ilgili bazı konulara değinilecektir. Plânın bu bölümünde alınacak tedbirler belirtilirken gerek nitelik, gerekse fiat bakımından uygun olarak yurt içinde imâl edilen makina, âlet ve cihazların ithaline izin verilmeyeceği; yüksek güç ve voltaj transformatörlerinin imâlîne gidileceği açıklıkla belirtilmiştir.

Memleketimizin güç transformatörlerinin imalâtına 1959 yılında başlanmıştır. Bunun için 1957 yılında 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunun'dan faydalanılarak «Elektrik Teçhizatı imalâtı. Tesisatı Anonim Şirketi» (ETTTAŞ) kurulmuştur. Bahis konusu şirketin sermayesi 3.700.000,- TL. olup bunun % 24,90'ın yabancı iştirakçilere % 75,10'u da yerli müesseselere ait bulunmaktadır. (Etibank. tş Bankası, Sınâf Tatbikat Şirketi).

Bornova'da kurulmuş olan fabrika 3000 kVA ortalama güçle senede 100.000 kVA. lık, başka deyimle yılda emniyet payı ile 350 adet transformatörlük bir üretim sağlamak üzere kurulmuştur. Başlangıçta tasarlanan 5 ilâ 500 kVA ve 35KV. luk idalât çeşiti, 1959 ve 1960'da 1000 kVA'ya kadar yükseltilmiştir. Plânlı devreye geçiş, senesi olan 1963'den itibaren memleket elektrifikasyonu için lüzumlu tesislerin yapılmasında kullanılmak üzere birim güç 1250 ve 1600 kVA'ya çıkarılmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere, Plâna uygun olarak 35 KV. ta ve 2000 kVA'ya kadar olan trans-

formatörlerin ithali men olunmuştur. Bu husus fabrikanın üretimini arttırmak için yeni yatırımlara gidilmesini gerektirmiş ve 1963-1964 yıllarında gerekli döviz tahsisleri yatırım kotalarından kolaylıkla sağlanmıştır. Buna göre :

- 1964 yılı üretimi 275.000 kVA için 1000 adet transformatör,
- 1965 yılı üretimi 245.000 kVA için 1088 adet transformatörü bulmuştur.

Bu 1000 ilâ 1100 adetlik senevî üretim mevcut imkânlarla kapasitenin işba haline yaklaştığını açıkça göstermektedir.

' Bu husus fabrikanın genişletilmesini ve özellikle plâna uygun olarak kalite ve emniyetle ilgili tecrübelerin yapılması hususunda tecrübe alanının genişletilmesini zorunlu kılmış ve 1965 yılında sermayenin 1.850.000,— TL. ilâvesiyle 5.500.000,— TL'ya çıkartılması Şirket Genel Kurulunca kararlaştırılmıştır.

Alınan bu Genel Kurul kararı, 6224 sayılı kanununun 3 cü maddesinden faydalanmak suretiyle, 1964 yılı kârlarının sermayeye çevrilmesi suretiyle öngörülmüş ve aynı madde gereğince 28.9.1965 gün ve 258 sayılı yazı ile müsaade verilmesi için Ticaret Bakanlığı kanalı Ue Komite kararı alınması teşebbüsüne geçilmiştir.

Aynı tarihte, evvelce uygulanagelmekte olan yatırım kotalarından gerekli döviz tahsisi kapasitesinin kapanmış bulunması sebebiyle, ki bu sebep kanun ve plân İlkelerine uymamaktadır, (6224 sayılı kanun madde 10-1966 yılı Programı tedbirler madde 4—A); 259 sayılı yazı ile yabancı ortaklara düşecek 460.000,— TL. lık bir kısma eşdeğer malzeme getirilmesi için yatırım kotasından müsaade verilmesi yine Ticaret Bakanlığına arz olunmuştur.

Sermaye arttırımı ile ilgili müracaat ancak 9 ay sonra 23.6.1966'da olumlu bir sonuca bağlanabilmiştir. Makina ve teçhizatın İthalı hususundaki müracaat ise olumlu bir sonuca bağlanamamış, Ticaret Bakanlığında alınan 26.6.1966 günkü cevapta : «Ancak, işletmede tevsi veya ilâve gibi maksatlarla yapılacak yatırımlar için yatırım kotalarından faydalanmak mümkün ol-

mayıp münhasıran komiteye müracaat suretiyle sermaye ithali müsaadesi alınmasının gerektiği 16 Şubat 1966 gününde ve 738 sayılı toplantı kararından öğrenilmiştir. Bu husus, 6224 sayılı kanunun 10. cu maddesi ile bağdaşmamaktadır. Fabrika'nın tecrübe alanının genişletilmesi konusunda hangi yola başvurulacağı Ege Bölge Sanayi Odasına, Odalar Birliğine, Maliye Bakanlığına, Sanayi Bakanlığına, Devlet Plânlama Müsteşarlığına 18.5.1966 tarihinde duyurulmuş ise de bugüne kadar yol gösterici bir cevap alınamamış bulunmaktadır.

Plânın uygulanmasında, yetkili mercilerin bu gibi konularda göstermesi gereken yakın ilginin mevcut olmayışı fabrikanın genişletilme-

sini geciktirmiş bulunmaktadır. Plân İlkelerinde, Devletin özel sektöre yol gösterici tedbirleri Alacağı belirtilmiş bulunmasına rağmen yukarıda belirtilen acı gerçeğin meydana gelmesi anlaşılabilir değildir.

Memleketimizde ETİTAŞ gibi yatırım mali imâl eden daha birçok yerel sanayi müesseseleri mevcut olduğuna ve onlar için de yukarıda belirtilen güçlüklerin çıkması kuvvetle muhtemel olduğuna göre, Kalkınma Plânının gerçekleştirilmesinde ana ilkelerden uzaklaşmaması ve kanunî mevzuatın yanlış uygulanmaması hususunu yüksek mercilerden temenni etmekten başka bir çare bulunmadığını belirtir durumu sayın ilgililere arz ederim. 18.5.1966

ELEKTRİK YÜKSEK MÜHENDİSİ ALINACAKTIR

Türkiye Çimento Sanayü T.A.Ş. Fabrikalarında 4/10195 sayılı kararnameye bağlı Yeymişli Teknik Personel Yönetmeliğine göre istihdam edilmek üzere, askerliğini yapmış Elektrik Yüksek Mühendisleri alınacaktır.

İsteklilerin Ankara Kavaklıdere Atatürk Bulvarı 211 numarada Şirketimiz Personel ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne söz veya yazı ile müracaatları ilân olunur.

(E.M. 223)

Basın: A-11690

İLAN

I.E.T.T. Genel Müdürlüğü 5 adet Elektrik Y. Mühendisi veya Elektrik Mühendisi alacaktır. İsteklilerin I.E.T.T. Genel Müdürlüğü'ne bizzat müracaatları rica olunur.